

ምዕራፍ እስር

ኪነጥበብ

የምዕራፉ ዓላማዎች፡- ተማሪዎች! ይህን ምዕራፍ ከተማራችሁ በኋላ፡-

- ✓ የድራማን ምንነት ታስረዳላችሁ።
- ✓ የድራማን ሙያዊ ቃላት በመጠቀም ስለድራማ ትናገራላችሁ።
- ✓ ድራማ ክሌሎች የስነጽሑፍ ዘርፎች ጋር ያለውን አንድነትና ልዩነት ትገልጻላችሁ።
- ✓ ድራማን ትተውናላችሁ።
- ✓ የዕለት ተዕለት የሕይወት ገጠመኛችሁን በማስታወሻ ትጽፋላችሁ።
- ✓ የቃል ክፍሎችን ሙያ ከዓረፍተነገሮች ውስጥ ለይታችሁ ትገልጻላችሁ።
- ✓ ከመገናኛ ብዙሃን የሚተላለፉ ድራማዎችን ተከታትላችሁ መልዕክቱን ታስረዳላችሁ።
- ✓ ሐሳባችሁን በመረጃ በማዳበር ትገልጻላችሁ።

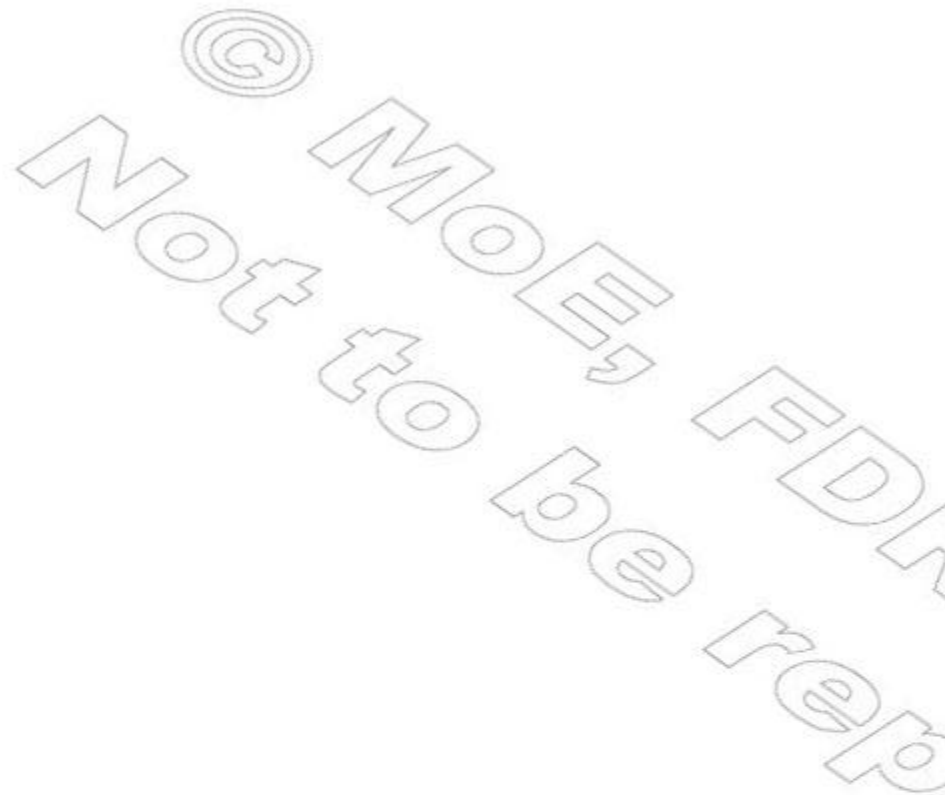
መነሻ የመወያዎ ነጥቦች

1. ድራማ ተመልክታችሁ ታውቃላችሁ? መልሳችሁ “አዎን” ከሆነ ምን የተሰኘ? በማን የተዘጋጀ? የት የታየና የድራማው ጭብጥ ምን እንደነበር ተናገሩ።
2. ድራማ፣ ተውኔት፣ ቲአትር በሚሉ ቃላት መካከል ያለው የፍች ልዩነት ምንድን ነው?
3. ቀጥሎ “ድራማ” በሚል ርዕስ አንድ ምንባብ ቀርቦላችኋል። ክርዕሱ ተነስታችሁ ምን ምን ፍሬ ሐሳቦችን ይሁል ብላችሁ ትገምታላችሁ?

ድራማ

ድራማ (ተውኔት)፣ በመድረክ የሚቀርብና የሚተረጎም የኪነጥበብ ውጤት ነው። ኪነጥበብ ስነጽሑፍን፣ ስነስዕልን፣ ሙዚቃን፣ ቅርጻቅርጽንና የፊልም ጥበብን ያጠቃልላል። ድራማ የሚለው ቃል የተገኘው ድርይን (Draen) ከሚለው የግሪክ ቃል ሲሆን፣ ትርጉሙም “ማድረግ” ወይም “መከወን” እንደሚለት ነው። የድራማ ምንነትን ታላቁ ፈላስፋ አሪስቶቲል ሲገልጽ «ድራማ ከሰው ልጆች እውነተኛ ድርጊት የሚከተብ የኪነጥበብ ዘርፍ ነው» ይለዋል።

ድራማ በውስጡ ከሚይዛቸው አላባዎች አንፃር ከሥነጽሑፍ ይመደባል። ሥነጽሑፍ ደግሞ፣ የተጻፈውን ሥነጽሑፍና ያልተጻፈውን ነገር ግን፣ በቃል ከትውልድ ትውልድ የሚሸጋገረውን ይጠቀልላል። ድራማም ጽሑፈ ድራማ (እስክሪፕት) ያለው ወይም የሌለው ሲሆን ይችላል። በባሕላዊ ክንዋኔዎች ላይ ተመስርቶ በቃል ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተላለፈ የሚቀርብ ድራማ ጽሑፍ የሌለው ሲሆን፣ ትውልዳዊ ድራማ በመባል ይታወቃል። ስክሪፕት ያለው ድራማ ደግሞ ጽሑፋዊ ድራማ ሲባል፣ ምድቡም ከተጻፈው ሥነጽሑፍ ጎራ ነው። ድራማ፣ ብዙ ጥበቦች በአንድ ላይ አብረው የሚገኙበት የጥበቦች መናኸሪያ ነው። ሙዚቀኛው፣ ሰዓሊው፣ ጸሐፊ ተውኔቱ፣ መራሄ ተውኔቱ (አዘጋጅ)፣ የመብራትና የድምጽ ባለሙያው... ባንድ ላይ ጥበቡን አዋጥቶ ድራማን ከየአቅጣጫ

ይከሸነዋል። የድራማ ተመልካቹም፣ ድራማን ተመልክቶ ለማጣጣም የተለየ እውቀት አያስፈልገውም፤ ያለፈበት የሕይወት ልምዱ በቂ ነው።

የድራማ ጥበብ የራሱ የሆኑ ሙያዊ ጽንሰ-ሐሳቦችና ስያሜዎች አሉት። ከስያሜዎቹ መካከል የሚከተሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

ጸሐፊ ተውኔት፡- የድራማ ጥበብ የአያሌ ሰዎችን ድካም የሚጠይቅ ቢሆንም፣ የድራማውን መሠረታዊ መልክ የሚነድፈው ደራሲ ፀሐፊ ተውኔት ይባላል።

ቃለ ተውኔት፡- በድራማ ውስጥ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ገፀባህሪያት ወይም እነሱን ተክተው በሚጫወቱ ተዋንያን መካከል የሚደረግ ንግግር ቃለ ተውኔት ወይም የተውኔት ቋንቋ በመባል ይታወቃል። ታዋቂው የሐገራችን ፀሐፊ ደበበ ሰይፉ “የትያትር ጥበብ ከፀሐፊ ተውኔቱ አንጻር” በሚለው መጽሐፉ ይህንኑ ሲያስረዳ፣ ፀሐፊ ተውኔቱ የሚጽፈው በተዋንያን አማካይነት እንዲሰማለት እንደመሆኑ መጠን ቃለ ተውኔት ቁጥብና ግለጽ ሆኖ መጻፍ እንዳለበት አጥብቆ ይመክራል። ቃለ ተውኔት፣ የገፀባህሪያትን አካላዊና ሕሊናዊ መልክ ለመጠቀም፣ በተውኔቱ ድርጊት ውስጥ መውጣትና መግባትን ለማመልከትና የመድረክ ቁሳቁሶችና አልባሳት ምን መምሰል እንዳለባቸው ለማስታወቅ በፀሐፊ ተውኔቱ የሚሰጠውን ገለጻ አይጨምርም።

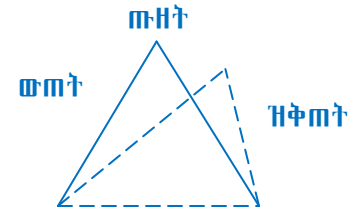
ተዋንያን፡- በጸሐፊ ተውኔቱ ድራማው ከተጻፈ በኋላ በውስጡ ያሉትን ገፀባህሪያት ስብዕና፣ ውስጣዊ አስተሳሰብና ማንነት የራሳቸው አድርገው በመድረክ ላይ የሚተውኑ የጥበብ ሰዎች ናቸው።

የተውኔት መዋቅር፡- ስለተውኔት መዋቅር ፋንታሁን እንግዳ «የተውኔት ድርሰት አጻጻፍ ዘዴ» በሚለው መጽሐፉ እንደገለፀው፣ የተውኔት አላባውያን (መቼት፣ ሴራ፣ ቃለ ተውኔትና፣ ጭብጥ) በተገቢው መንገድ ተዋህደው ሲቀርቡ የሚገኘው ቅርጽ የተውኔት መዋቅር እንደሚባል ያስረዳል። ማንኛውም በጥሩ ግጭት መሠረት ላይ የተጻፈ ተውኔት

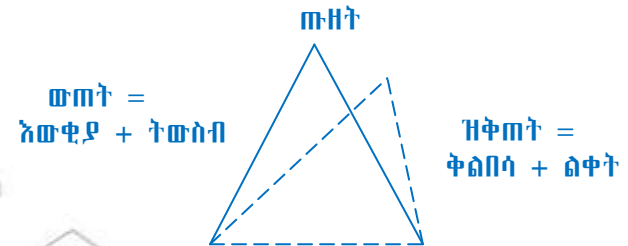

ሦስት ግንባታና አምስት ግንባታ ክፍሎች እንዲሁም እንደሚከተለው ያብራራል።

ሦስቱ ክፍሎች (ውጠት፣ ጠዘት፣ ዝቅጠት)

አምስቱ ግንባታ ክፍሎች (እውቂያ፣ ትውስብ፣ ጠዘት፣ ቅልበሳና ልቀት)

በሁለቱ ፒራሚዶች እንደሚታየው ሦስቱ ክፍሎች (ውጠት + ጠዘት + ዝቅጠት) የመጀመሪያ የመካከለኛና የመጨረሻ የመዋቅር ክፍሎችን ያመለክታሉ። በመጀመሪያው የውጠት ደረጃ ገፀህሪያቱ፣ አጠቃላይ ውስን መቼቱ፣ ግጭቱ ርዕስ ጉዳይና ድባቡ የሚተዋወቁበት ነው። ከመስተጋብራቸው የሚመነጨው ግጭት ቀስ በቀስ ያድግና ይጠዛል። ከዚያ ግጭቱ ወደመፍትሄ ይሸጋገራል (ቅልበሳ ይካሄዳል)። በመጨረሻም ፍፃሜው (ልቀቱ) ይከሰታል። በዚህ ዓይነት ድራማው የዝቅጠት ደረጃን ያጠናቅቃል (ይፈፀማል)።

ቀደም ሲል በምዕራፍ ሦስት፣ አራትና ስድስት የተመለከትናቸው የሥነ ጽሑፍ ዓይነቶች (ወግ፣ ልቦለድ፣ ግጥም) እና አሁን የያዘው ርዕስ (ድራማ) ከመዋቅራቸው አንጻር ሲነፃፀሩ የአንደኛው ከሌላው የተለየ ነው። የአንዱ የፈጠራ ሥራ መዋቅር ከሌላው እንዲለይ ምክንያት የሆኑ ነገሮች ብዙ ቢሆኑም፣ የድርጊቶች አገላለጽ፣ የሴራ አወቃቀር፣

© MOE, FDR Not to be republished

የገገግህሪያትና የመቼት ገለጻ እንደየስነጽሑፍ ዓይነቱ የተለየ ባህሪ ያለው መሆኑ ዋነኛው ነው።

ጸሐፊ ተውኔቱ በድራማው አንድን ድርጊት፣ ገገግህሪ፣ መቼት በስፋት ሳይሆን በቁጥብነት ይገልጻል። የልቦለድ ደራሲ ግን በቂ ጊዜና ቦታ ስላለው በሴራው አወሳሰን፣ በገገግህሪያት እውቂያና አሰራጫጩት፣ በመቼት ገለጻ የተሻለ ነገነት አለው። ይህም ሲባል፣ ገገግህሪያቱን በስፋትና በጥልቀት የመሳል፣ ብዙ መልክኣ ምድራዊ አቀማመጦችን በመቼት ቀረጻው የማካተት እድል ይኖረዋል ማለት ነው። በዚህ የተነሣ የልቦለድ መዋቅር ከድራማ መዋቅር ይለያል። እንደ ድራማና ልቦለድ መዋቅር ሁሉ የግጥም፣ የወግ፣ ያጭር ልቦለድ መዋቅሮችም ከድራማ መዋቅር የተለዩ ናቸው።

ገቢር፡- የድራማ ዓቢይ ክፍል ነው። ድራማ በገቢር ተከፋፍሎ ሲቀርብ ከእንዱ ገቢር ወደሌላው ገቢር የሚደረገው ሽግግር ብዙውን ጊዜ መጋረጃ በመጣል ወይም መብራት በማጥፋት ይከናወናል። መጋረጃ የመጣሉና መብራት የማጥፋቱ አላማም በድራማዊ ድርጊቱ ውስጥ የቦታ ወይም የጊዜ አለያም የሁለቱም ለውጥ መደረጉን ለተደራሲያን ለማሳወቅ ነው።

ትዕይንት፡- የገቢር ንዑስ ክፍል ሆኖ አከፋፈሉ እንደገቢር የድራማው ድርጊት የሚፈጸምበት ጊዜ ወይም ቦታ መለወጡን አያመለክትም። በትዕይንት አከፋፈል ላይ ወጥ የሆነ ጸሐፊ ተውኔቶችና ሀያሲያን የሚከተሉት አሰራር የለም። አንዳንዶች ገገግህሪያት በተውኔቱ ታሪክ ውስጥ የሚጫወቱትን ሚና ለመጀመር ወደድርጊቱ መጥተው ሲጨመሩ የትዕይንት ሽግግር (ለውጥ) ያደረጋል ሲሉ፣ ሌሎች ደግሞ አንድ ትዕይንት አልቆ ሌላ ትዕይንት ተጀመረ የሚያስብለው በመድረክ በመከናወን ላይ ያለው ድራማዊ ድርጊት አልቆ መድረኩ ለቀጣዩ ድራማዊ ድርጊት በፀዳ ጊዜ ነው ይላሉ። ያም ሆነ ይህ ትዕይንት የመጋረጃ መዘጋት የማያስፈልገው አንድ የተውኔት ንዑስ ክፍል ነው ማለት ይቻላል።

መነጻጸብ:- የገፀባህሪውን ስውር ሕሊናዊ መልክ ለተደራሲ ለማሳየት ሲባል፤ ያ ገፀባህሪ በዙሪያው ሌሎች ገፀባህሪያት በሌሉበት ጊዜ ለራሱና ለተደራሲ የሚያነበንበው የግል ንግግር ነው።

ጎንታ:- እንደመነጻጸብ የብቻ ንግግር ሆኖ እውነተኛውን ነገር ግን ለሌላው ገፀባህሪ ድብቅ የሆነው ፍላጎት የሚገለጽበት ነው። ጎንታ ተናጋሪው በመድረክ ላይ አብረውት ያሉት አንድ ወይም ከአንድ በላይ ገፀባህሪያት እንደማይሰሙ አድርጎ በመቁጠር ለራሱና ለተደራሲያን እንደሁኔታው በሹክሹክታ አለያም ፊቱን ወደ ተደራሲ በማድረግ ከፍ ባለ ድምጽ የሚናገረው የብቻ ንግግር ነው።

ከዚህ በላይ በተነሱ ሀሣቦች አማካይነት የድራማን ጥበብ በመጠነ-ም ቢሆን እንደተረዳችሁ እንገምታለን። ለበለጠ ግንዛቤ በድራማ ዙሪያ የተጻፉ መጻሕፍትን በማንበብና በጥበቡ ቀጥተኛ ተሳታፊ በመሆን እውቀታችሁን ማዳበር እንደምትችሉ በመጠቀም እዚህ ላይ እንቋጫለን።

ክፍል አንድ:- አንብቦ መረዳት

፩. ሰሚክተሶት ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት በቃል መልስ ሰጡ።

1. ድራማ የሚለው ቃል በተገኘበት ድርይን (Draen) በሚለው የግሪክ ቃል ፍችና ዛሬ ድራማ በምንለው ኪነጥበብ መካከል ያለው አንድነትና ልዩነት ምንድን ነው?
2. «ድራማ ከሰው ልጆች እውነተኛ ድርጊት የሚከተብ የኪነጥበብ ዘርፍ ነው» ሲል ምን ማለቱ ነው?
3. የድራማ ተመልካች፣ ድራማን ተመልክቶ ለማጣጣም የተለየ እውቀት ባለቤት እንዲሆን የማይጠበቀው ለምንድን ነው?
4. ተዋንያን በድራማ ውስጥ ያሉ ገፀባህሪያትን ስብዕና፣ ውስጣዊ አስተሳሰብና ማንነት እንዴት የራሳቸው ማድረግ ይችላሉ?

5. በድራማ ውስጥ ከገፀባህሪያቱ መስተጋብር የሚመነጨው ግጭት ተፀንሶ ትውስብ ደረጃ ከደረሰ በኋላ የሚያልፍባቸውን ቀሪ ደረጃዎች ግለጹ።

፩. የሚከተሉት ከምንባቡ የወጡ ሐረጎች የያዙትን ፍች በቃል አብራሩ።

1. የጥበቦች መናኸሪያ	5. ከየአቅጣጫው ይከሸነዋል
2. ጽሑፋዊ ድራማ	6. የመድረክ ድባብ
3. ትውፊታዊ ድራማ	7. የመድረክ ትወና
4. መራሔ ተውኔት	

ክፍል ሁለት፡- መናገር

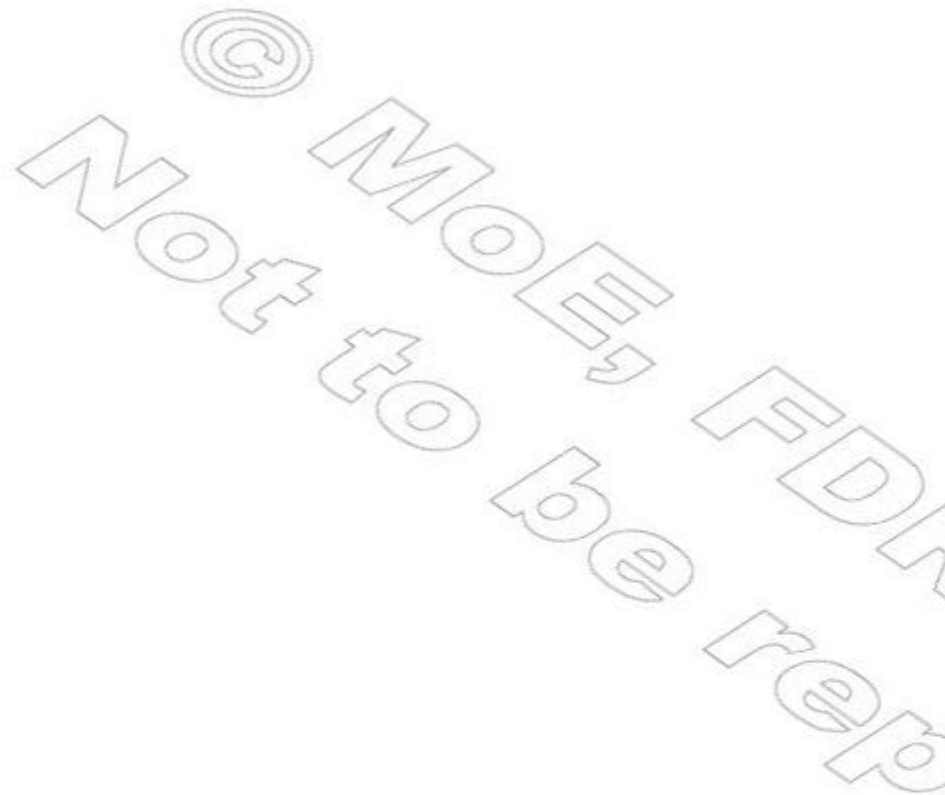
፩. በቡድን ሆናችሁ፡-

1. "ድራማ" በሚል ርዕስ በቀረበው ምንባብ መልዕክት ላይ ተወያይታችሁ የምንባቡን አጠቃላይ መልዕክት በመለየት ለክፍል ጓደኞቻችሁ ተናገሩ።
2. በድራማ ምንነት፣ ክሌሎች የሥነጽሑፍ ዘርፎች ባለው ግንኙነትና ልዩነት ላይ ከተወያያችሁ በኋላ፣ የደረሳችሁበትን በተወካዎችሁ አማካኝነት የቃል ማብራሪያ ስጡ።

፪. በመገናኛ ብዙሃን (በሬድዮና በቴሌቪዥን) ከሚተላለፉና ከምትከታተሏቸው ድራማዎች አንዱን መርጣችሁ ድራማው በሚያስተላልፈው መልዕክት ዙሪያ የሦስት ደቂቃ ገለጻ ስጡ።

ክፍል ሦስት፡- መጻፍ

፩. ማንኛውም ሰው በየዕለቱ በተለያዩ ገጠመኞች ውስጥ ያልፋል። አንዳንዶቹ ገጠመኞች ድራማዊ ከመሆናቸው የተነሳ በአእምሮ የማይረሳ ምስል ይተዋሉ። እስቲ እናንተ ባለፈው ሳምንት የነበሩና እስከያዘነው ሳምንት ማለቂያ ድረስ የሚኖሩ ገጠመኞቻችሁን ተከታትላችሁ በማስታወሻ በመመዘገብ ለተከታዩ ሳምንት ይዛችሁ ቅረቡ።

- ፪. በጥንድ ሆናችሁ የጻፋችኋቸውን ገጠመኞች በመለዋወጥ ካነበባችሁ በኋላ፣ ከቃላት አጠቃቀሙ ከመልዕክቱ ግልፅነትና ከገጠመኛችሁ መመሳሰል ወይም መለያየት አንጻር ለጓደኛችሁ አስተያየት ስጡ።
- ፫. ከላይ በተራ ቁጥር ሁለት የነበራችሁ ሁለት ጥንዶች እየተጣመራችሁ አንድ ቡድን በመመስረት ከጻፋችኋቸው ገጠመኞች ውስጥ አንድ ገጠመኝ ምረጡ።
- ፬. በመረጣችሁት ገጠመኝ ላይ ተመስርታችሁ አንድ ጭውውት በጽሑፍ ካዘጋጃችሁ በኋላ፣ መምህራችሁ በሚነግሯችሁ ቀን ጭውውቱን አጥንታችሁ ለክፍል ጓደኞቻችሁ አቅርቡ።
- ፭. የተለያዩ የመረጃ ምንጮችን (መጻሕፍት፣ ሬድዮ፣ ቴሌቪዥን፣ አውደጥበብ፣ ቃለ መጠይቅ...) ተጠቅማችሁ ስለ ኪነጥበብና ድራማ ምንነትና ግንኙነት ያገኛችሁትን ሐሳብ በማጠናቀር ከሁለት ገጽ ያልበለጠ ጽሑፍ ለመምህራችሁ አቅርቡ።

ክፍል አራት:- ሥነልቦና

- ፩. በቡድን ሆናችሁ በመወያየት በሚከተሉት ዓረፍተነገሮች ውስጥ ያሉ የቃል ክፍሎችን ሙያ በምሳሌው መሠረት ከዘረዘራችሁ በኋላ፣ በቡድን መሪያችሁ አማካይነት ለክፍል ጓደኞቻችሁ ማብራሪያ ስጡ።

ምሳሌ:- ወ/ሮ አልማዝ የአቶ ከበደ ባለቤት በጣም ታጋሽ ናቸው።

ቃል/ሐረግ	ሙያ
ወ/ሮ አልማዝ	የዓረፍተነገሩ ባለቤት
የአቶ ከበደ ባለቤት	የባለቤት ተጣማሪ
በጣም ታጋሽ	የማሰሪያ አንቀጽ መሙያ
ናቸው	ማሰሪያ አንቀጽ

- 1. የኛ ፈረቃ አስተባባሪ ታታሪ ናቸው።
- 2. አቶ አየለ መኪናውን ለማይታወቅ ሰው ሸጠ።
- 3. ገበያው ደራ።
- 4. ትምህርት ቤቱ ለሥነጽሑፍ ክብብ ገንዘብ መደበ።

- 5. ዶ/ር ከበደ፣ የኛ ሠፈሩ ሐኪም፣ ለወላጆቹ ትልቅ ሙክት ገዛ።
- 6. የሂሳብ መምህራችን የቤት ሥራ ያልሰሩትን ተማሪዎች አንበረከኳቸው።

ክፍል አምስት፣ ሥነጽሑፍ

ሀ. እያንዳንዳቸው ሁለት ወንዶችና አንዲት ሴት በአባልነት የሚያቅፉ ቡድኖችን ከመሠረታችሁ በኋላ፣ ከዚህ በታች የቀረበውን አጭር ተውኔት በማጥናት በተከታዩ ክፍል ጊዜ ለክፍል ንደኛቻችሁ ተውኑላቸው!

ጭንቀት የወሰደው ቆራጥነት።

አለበበ ወርቁ።

(ጩኔ፣ አባትና እናት በመንገድ ላይ ሲሄዱ ይታያሉ። ልባላቸው ዘባተሉ ነው።)

“ትሁኔ” ብሎ አባትየው ተጣራ።

“አቤት!” አለችው።

“የእኔና የአንቺ አብሮ መኖር ይገርመኛል።”

“እንዴት?”

“ባልና ሚስት ሊኖሩ የሚገባቸው ሲኖራቸው ነው።”

“እሺ!”

“እኔ አንዲት ነገር የለኝ።”

“ታዲያስ?”

“ስለዚህ በምኔ ላኑርሽ?”

“እስከዛሬ በምን አኖርኸኝ?”

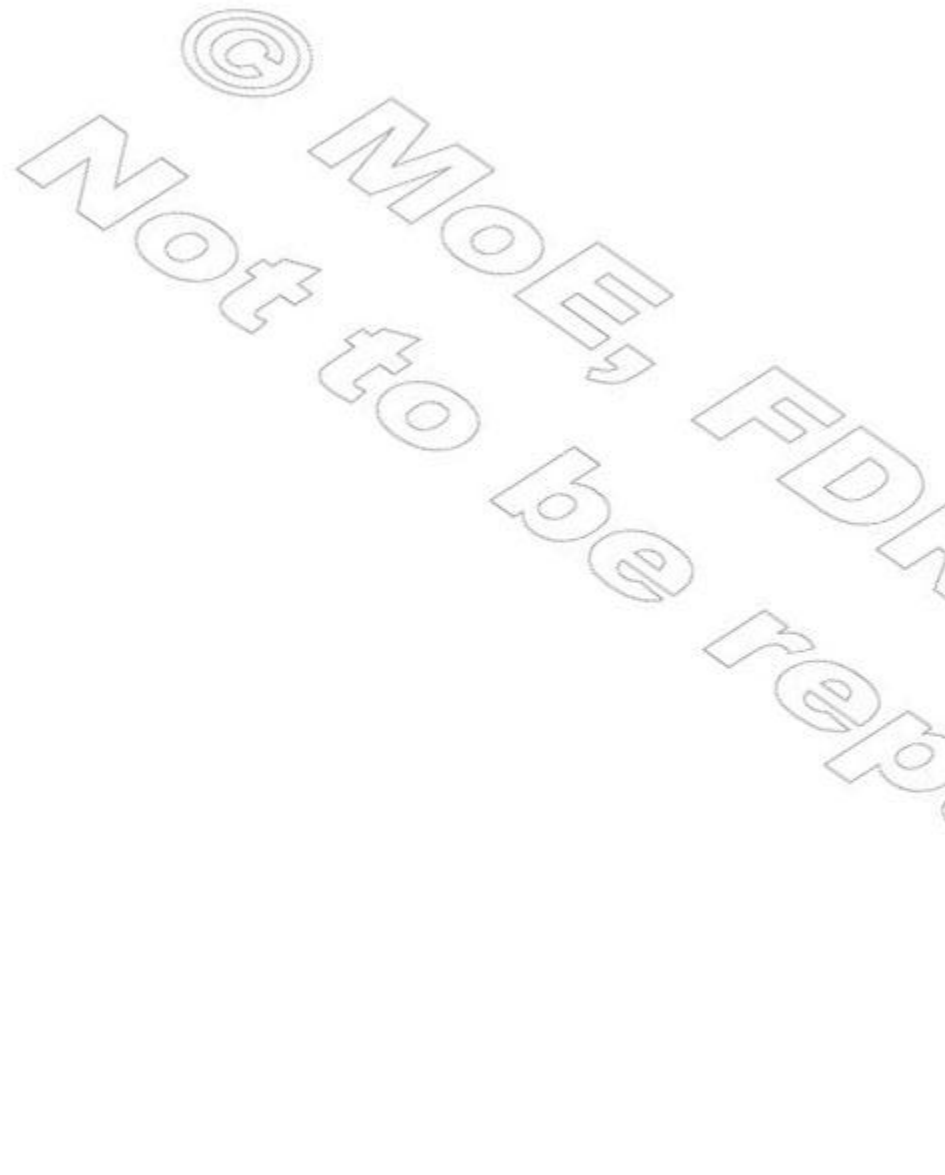
“እስከዛሬ በምን አኖርኸኝ! እስከ ዛሬ በምን አኖርኸኝ !”

እስከዛሬ ያኖረሽ መለኮት ነው፤ እኔ አይደለሁም።”

“እንግዲያስ እስከዛሬ ያኖረኝ መለኮት ወደፊት ሊያኖረኝ አይችልም?”

“በቃ! ይህ ጥያቄሽ መልስ አይኖረውም።”

“ለምን? ፈጣሪ መኖሩን ትክክለህ? ይህን ታደርግ እንደሆነ እስከዛሬም ካንተ ጋር በመኖሪ ልማረር ይገባኛል።”

© MOE, FDR
Not to be republished

“ይህስ አይደለም፤ እንዲህ ያለ ሐሳብ በኔ ዘንድ ቦታ አይሰጠውም። አንቺ ግን ብዙ በመጠየቅ አታሰልገኝ። ልናገረው የምፈልገው ብዙ ቢሆን ልናገረው የምችለው ጥቂት ነው።”

“ምን ሆንህብኝ? ዛሬ እንደዚህ የሚያናግርህ ምንድነው? ልትናገረው የምትፈልገውና ልትናገር የምትችለው እንደምን እኩል አይደለም? ለምንስ አይሆኑም?”

“በቃ ይህ ጥያቄሽ መልስ አይኖረውም።”

“ግሩም! የምትናገረው በፍፁም አልገባኝም። አሁን እመንገድ ላይ ስንጨቃጨቅ የሚሰማን ሁሉ ዕብዶች ናቸው ይለናል። ቢተው! እንዲያውም ስመለከትህ ዛሬ ደህና አይደለህም። ስለዚህ ሐሳብህን እቤት እስክንደርስ ልታቆየው አትችልም?”

“አልችልም። አልችልም። እኔ ዕብድ አይደለሁም። ስለዚህ ያላበድሁት ሰው ‘ሰው ዕብድ ይለኛል’ ብዬ ፍርሃት በልቤ አላሳድርም። ቤትም ስለምትይው፣ ቤት ከዛሬ ወዲያ የለኝም። ቤቱ ለኔ አይደለም። እኔም ለቤቱ አይደለሁም?”

(ይህ ሁሉ ሲሆን ጳጳሻው ተስፋዩ ቆሞ ያዳምጥ ነበር። በዚህ ጊዜ ገን የመደንገጥ መንፈስ ወደ ደፍረት ተሰወጦ ወደ አባቱ በመጠጋት።)

“አባባ፤ ዛሬ ምን ነክቶሃል?”

(ብሎ ሲያቅፈው አባቱ ጳጳሩን ከሐንገቱ ላይ አስቀኝቶ ራቅ ብሎ ይቆማል። ወዲያውም)

“አትጠጋኝ ተስፋዬ፤ ማን ነኝና ትጠጋኛለህ?”

“አባባ፤ እኔ አንተን እንዳጣህ ነው ማንነትህን የምትጠይቀኝ?”

“አንተ የምታውቀኝ በቢተውነቴ ብቻ ነው በሌላ በምንም አታውቀኝም።”

“በቢተውነትህ የሚያውቁህ ሁሉ የእኔ የተስፋዬ አባት በመሆንህም ጭምር ያውቁሃል። ስለዚህ እኔም የማውቅህ በቢተውነትህ ብቻ ሳይሆን አባቴ በመሆንህም ጭምር ነው። እማማ፣ የተሳሳትሁ ይመስልኛል?”

“በቃ፤ ለዚህ ጥያቄህ መልስ እንድትሰጥህ አይፈቀድም። ስሚ ትሁኔ፣ በቅድሚያ ልነግርሽ የፈለግሁት ከዛሬ ወዲያ ባልሽ እንዳልሆንሁ ነው። እኔን ያገባሽ ጊዜ ከችግር መጋባትሽን አላወቅሽም ነበር።”

ባለማወቅሽ እስከ ዛሬ ተጎዳሽ :: ዛሬ ግን እኔ ስፈታሽ ችግርም አብሮኝ እንደሚፈታሽ ስለተማመንሁ፤ ፈትቸሻለሁ።”

“አባባ፤ ምን ሆነሃ- “ (የጀመረውን ዓረፍተነገር ሳይጨርስ)

“ተራህን ጠብቅ፤ ላንተም ልሰጥህ የሚገባህን አልነሳህም።”

“ቢተው ምን አልህ? ምን አልህ? አልገባኝም።”

“ሌላ ትርፍ ጥያቄ አትጠይቁኝም?”

“አልጠይቅህም።”

“እንግዲያውስ በቀላል አነጋገር ከዛሬ ጀምሮ ባልሽ አይደለሁም ነው ያልሁሽ።”

(በድንጋጤ ብዛት የምታደርገውን ስጥታ ቁጭ ትላለች)

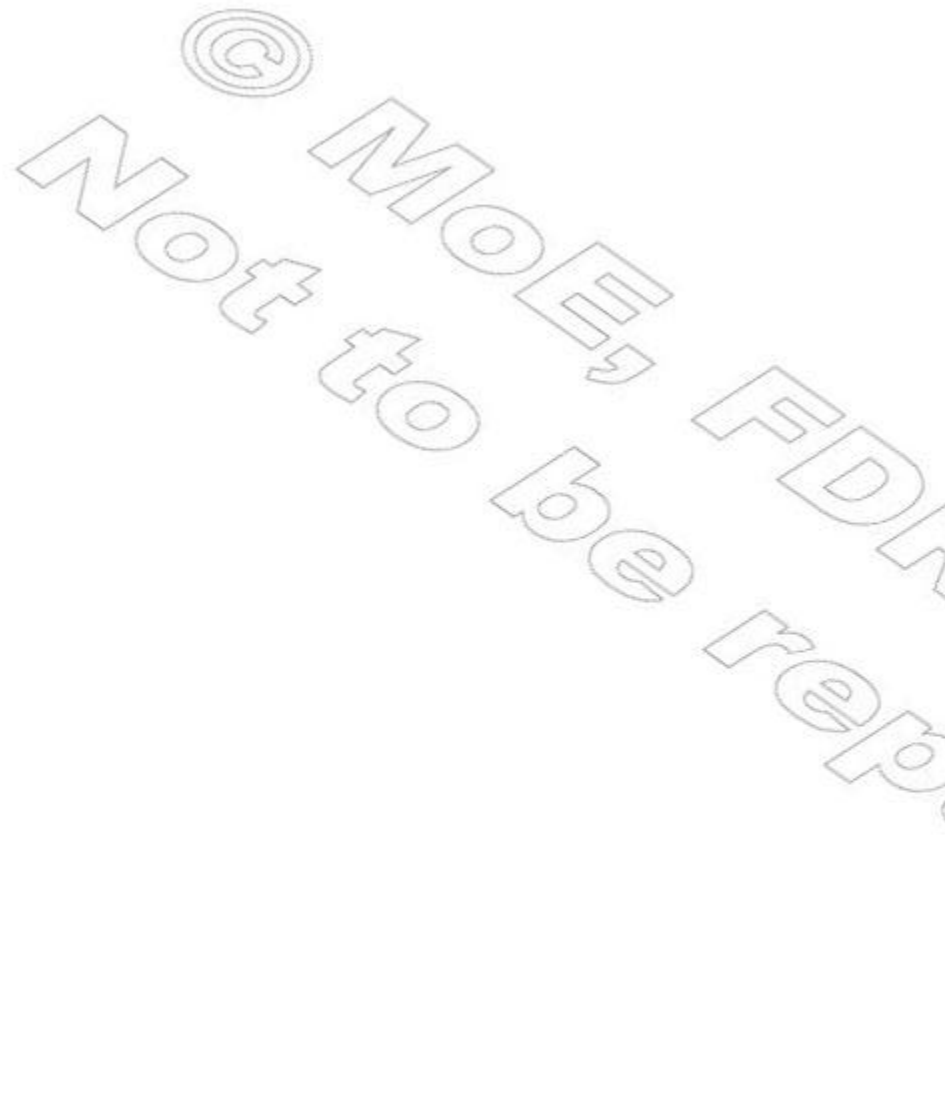
“አባባ፤ ስማ አባባ -”

(መልሱ ትንሽ ይዘገዳል።)

“አባክህ ተወኝ። የኔ አባትነት ያቆየህ የችግርና የሥቃይ ኑሮ ነው። የኔ አባትነት አንተን በምንም አልጠቀመህም። ስለዚህ አባባ፤ አባባ ስትለኝ ብትኖር ምንም ጥቅም አታገኝም። ይህን የደረቀ ሰውነት ይዘህ ለመታየት የበቃኸው ከእኔ በመወለድህና የኔ ልጅ በመሆን ነው። ፀሐይ ብርሃኗን ካልነፈገችው ተወልደህ ቢሆን ኖሮ ዛሬ ጭለማ ባልለበስህ ነበር። የእናትህ እናትነት ያልተዛነፈ ነው። በእሷ እናትነት ጥፋት አላየሁባትም። የሰጠኋትን ወደ ጎድ አላለችም።”

“አባባ፤ ካንተ በመፈጠራ እኔ አላማረርሁም፤ ከምትባላው አያበላህ፤ ከመንጋጋህ እያላቀቅህ፤ እያካፈልህ አሳድገኸኛል። እንደምን ምንም አላደረኩልህም ትለኛለህ? የሌለህን አትስጠኝ እንጂ፤ ያለህን አልነፈግኸኝም።”

“በቃ ተስፋዬ፤ ብዙ ብናገር ብዙ አሳዝንሃለሁ። ስለዚህ ንግግራን ለማሳጠር ያህል፤ አስቀድሜ ያሰብሁት ነገር ስለሆነ፤ ሐሳቤን ስለማልለውጠው፤ ከዛሬ ወዲያ አባትህ አይደለሁም። ይህ ትንሽ ግር ይል ይሆናል። ሲልም ይገባል፤ የተለመደ አይደለም። ልጄ በድሎኛልና ከዛሬ ወዲያ ልጄ አይደለም አላልሁም። በድየሃለሁና

አባትህ አይደለህም ነው፣ ያልሁህ። በቃ! ደህና ሁን። ደህና ሁኝ ትሁኔ። ደገና ሁኑ!”

(ልጅ ዘልቡ ደይዘዋል ስባትደው ከልጅ ስመጣቀቅ ሲል ሲገፋው ልጁ ተንገዳገዶ እናቱ ስጠገብ ይቆማል።)

“አባባ፣ እንደምን ልጅህን በእንደዚህ ያለ ሁኔታ የትም ጥለህ ትሄዳለህ? አባባ እኔ ተስፋዬ አይደለሁም እንዴ?”

“ነህ። ልጄ ግን አይደለሁም።”

(ብሎ እናትና ልጁን በእንደዚህ ያለ ባሳሰቡት ሁኔታ ልክ እንደሰከረ ሰው ጥሏቸው ሂደ። ስጥቂት ሲኮንዶች ያህል ተፋጠው ቁጥጥ ብሰው ከቆዩ በኋላ እናት ንገገር ትጀምራለች)

“ልጄ ምን ይሻልሃል? የኔ እንኳን ቀላል ነው። አንተ ግን ያላባት ቀረህ።”
“ምን ያለባት ብቻ! እናትህ የት አለኝ?”

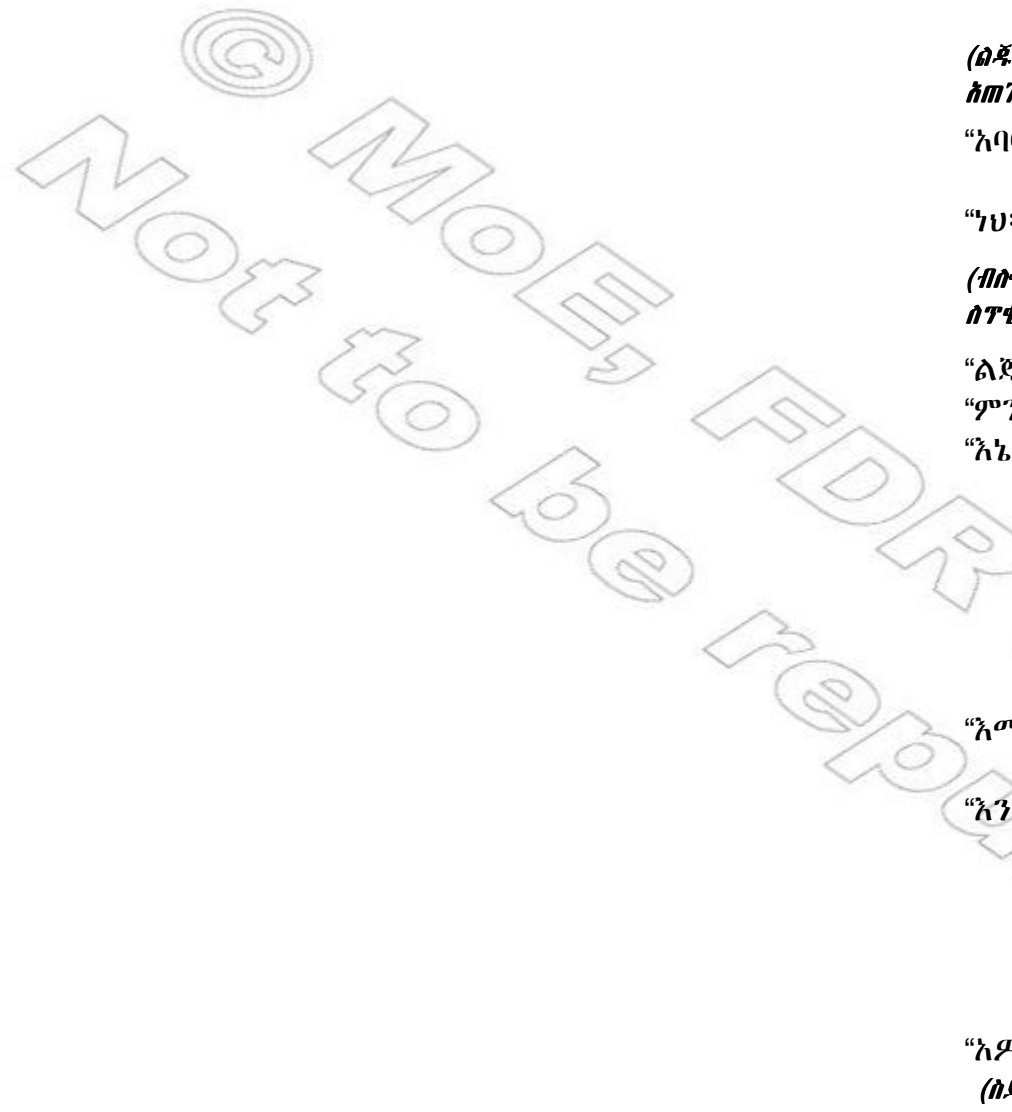
“እኔ፣ የኔ ልጅ መሆንህን አልካድሁም። እናትህ እኔ ነኝ። እስከዛሬ አባትህ ቢተው ነበር፣ ዛሬ አባት አጣህ እንጂ። እናትህ ምን አልሁህ? እናትህ እኔ ትሁኔ ነኝ። ዘጠኝ ወር አርግጧል፣ በስቃይና በሕመም ተገላግዬ፣ ሦስት ዓመት ታቅሬ፣ ተሸክሜ፣ አዝዬ፣ አንቆራጥጨ፣ ተርቤ አብልቼ፣ ተጠምቼ አጠጥቼ፣ ከአከላትህ አንዲቷን እንኳን ሳላስነካ ያሳደግሁህና እዚህ ያደረስሁህ እናትህ እኔ ነኝ።”

“እማማ፣ ተጠራጠጥሬሽ እኮ ነው! ዛሬ አባቴን አጣሁ፣ ነገ ደግሞ አንችን ላለማጣቴ ምን መተማመኛ አለኝ?”

“እንዴት፣ ተስፋዬ አባትህ የችግርና የስቃይ ኑሮ መሮት፣ ጉስቁልናችን ቆጥቀሙት ቢለዩን፣ እኔ ለችግርና ለመከራ የምንበረከክ እንዳይመስልህ። አንተ እስክታድግልኝ ጉልበቴን ሳልቆጥብ፣ ሥራ ሳልመርጥ፣ ላይ ታች ብዩ በማገኘው ገንዘብ እንተዳደራለን። አንተ ስትደርስልኝ ደግሞ ማን ያውቃል? ከዚህ ኑሮዬ ታላቅቀኛለህ ይሆናል። አይደል?”

“አዎ! እማማ፣ ቶሎ አድጋለሁ፣ ደግሞ ትልቅ ስሆን አሳርፍሻለሁ!...”
(ስደርስ ስላርፍሻለሁ እያለ ከኋላ ኋላዋ ተከተላት)

(እንዲህ ነው፣ የቀዳማዊ ኃይለማርያም ሩቅዓቲ ተስፋዬ የሥነጽሑፍ መዘገብ፣ 1957፣ 32 በመጠኑ ተሻሽሎ የቀረበ)

ሰ. ከዚህ በላይ በተወናኙሁት ድራማ ጭብጥ ላይ ያላችሁን አስተያየት ባጭራ ግለጹ።

ሐ. በተዋንያኑ የአተዋወን ብቃት ላይ አስተያየት ስጡ።

መ. ቤተሰብ ችግር ስላስመረረው ቤተሰቡን መሰየቱ ተገቢ ነበር ትላላችሁ? ስምን?

ሙ. አሁን ያሰውን “ጭንቀት የወሰደው ቅራጥነት” የሚሰውን ርዕስ የሚተካ ሌላ ርዕስ ስጡ።

© MoE, FDR Ethiopia
Not to be republished

የምዕራፍ ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ የኪነጥበብ ውጤት የሆነውን የድራማን ጥበብ ምንነት፣ ዓይነትና ከሌሎች የኪነጥበብ ሥራዎች የሚለዩበትን ባህሪ ተመልክተናል። ድራማ በውስጡ ከደዛቸው ፍሬ ነገሮች (ክላሳዎች) አንፃር ሲታይ ምድቡ ከሥነጽሑፍ እንደሆነና እንደስነጽሑፍ ሁሉ የተፃፈና ያልተፃፈ ድራማ እንዳለ ተረድተናል።

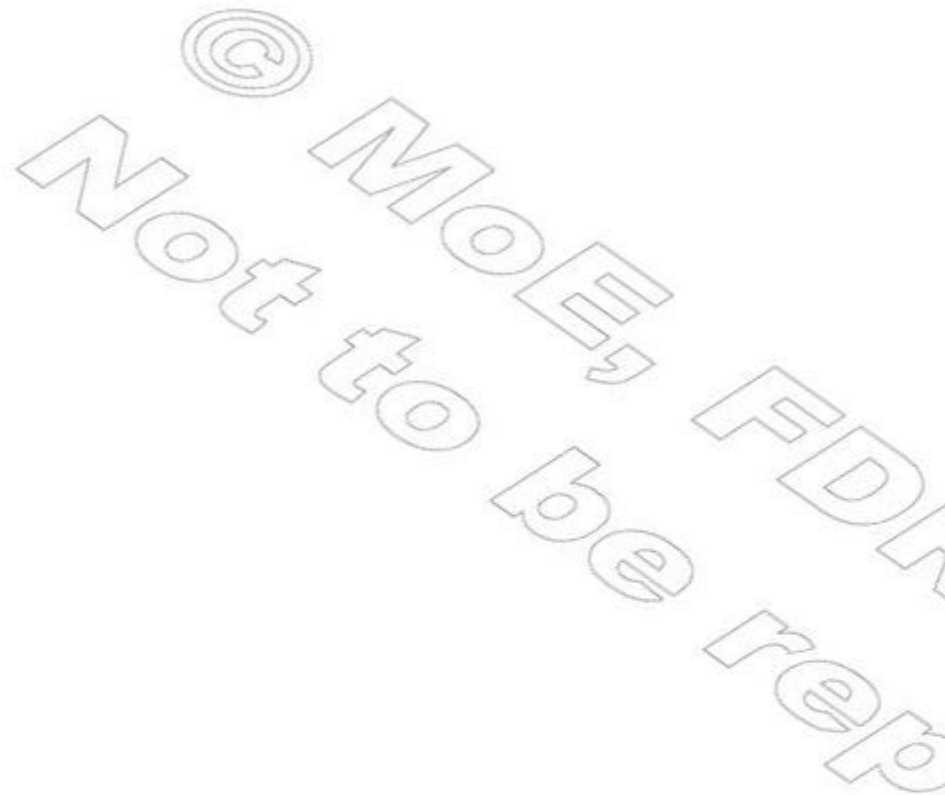
የድራማ ጥበብ የራሱ የሆኑ ሙያዊ ጽንሰሐሳቦችና ስያሜዎች እንዳሉት በተመለከትንበት ክፍል፣ ጥበቡን ለመረዳት የሚያስችሉ ዋና ዋና የድራማ ሙያዊ ቃላትን ከተመለከትን በኋላ ስለ ድራማ በተወያየንባቸው አጋጣሚዎች ሁሉ ተጠቅመንባቸዋል። ድራማ መዋቅሩ ከሌሎች የሥነጽሑፍ ዘርፎች የተለየ እንደሆነና በድራማ ውስጥ ከገጠላህራይት መስተጋብር የሚመነጨት ግጭቶች የእውቂያ፣ የትውስጥ፣ የጡዘት፣ የቅልበሳና የልቀት ደረጃዎችን እንደሚያልፉ እንዲሁም እነዚህ ደረጃዎች በሦስት ክፍሎች (ውጤት፣ ጡዘትና ዝቅጠት) ተጠቃሰው እንደሚታዩ በዘርዘር አይተናል።

በሌላ በኩል፣ በድራማ ምንነትና ከሌሎች የሥነጽሑፍ ዘርፎች ባለው ግንኙነትና ልዩነት ላይ ተወያይተናል። በመገናኛ ብዙሃን የሚተሳሰፉ ድራማዎችን አዳምጠን ጭብጣቸውን አብራርተናል። የየዕለት ገጠመኞቻችንን በመጻፍ ከገጠመኞቻችን የሚነሳ ጭውወት አዘጋጅተን በመማሪያ ክፍላችን ተወነናል። በዓረፍተነገሮች ውስጥ የቃል ክፍሎችን ሙያ መዘርዘርና ማብራሪት ችለናል። በመጨረሻም “ጭንቀት የወለደው ቅራጥነት በሚል ርዕስ በአበበ ወርቁ የተፃፈ ድራማን በመተወን በጭብጡ ላይ አስተያየት መስዋወጥ እንዲሁም ለድራማው ሌላ ርዕስ መስጠት ችለናል።

የክላሳ ጥያቄዎች

ከመጻሕፍት፣ ከመጽሐፍትና ጋዜጦች አንድ ጽሑፊ ድራማ (የድራማ ስክሪፕት) ካነበባችሁ በኋላ፣

1. በድራማው ተሳታፊ ገጸባሕርያትንና ያላቸውን ግንኙነት ዘርዝሩ።
2. ድራማው ምን ያህል ገቢርና ትዕይንት እንዳለው ግለጹ።
3. የድራማውን ግጭት በመለየት የእውቂያ፣ የትውስጥ፣ የጡዘት፣ የቅልበሳና ልቀት ደረጃዎችን እንዴት እንዳለፈ በዘርዘር አስረዱ።
4. በድራማው ውስጥ መነባንብና ጎንታ ካለ፣ ለይታችሁ የትኛው ገጸባሕሪ ለምን ዓላማ እየተናገረ አብራሩ።

የግንዛቤ ማመሳከሪያ ቅጽ

፩. ቀጥሎ በዚህ ምዕራፍ የቀረበውን ትምህርት ምን ያህል እንደተረዳችሁ የምታመሳክሩበት ሰንጠረዥ ቀርቧል። በዚህ መሠረት፣ በእያንዳንዱ የማመሳከሪያ ነጥብ ትይዩ ስለመረዳታችሁ እርግጠኛ ከሆናችሁ የ (v)፣ እርግጠኛ ካልሆናችሁ የ(?)፣ መሉ ስመሉ ካልተረዳችሁ ደግሞ የ(X) ምልክት በማድረግ ሰንጠረዥን አሟሉ።

© MOE, FDR
Not to be republished

ተ.ቁ	የማመሳከሪያ ነጥብ	(v)	(?)	(X)
1	ስለድራማ የቀረበውን ጽሑፍ እንብቤ ተረድቻለሁ።			
2	የድራማን ምንነትና ክሊሎች የሥነጽሑፍ ዘርፎች ጋር ያለውን ልዩነት ገልጫለሁ።			
3	በተወንኩትና ከመገናኛ ብዙሃን በተከታተልኩት ድራማ ላይ አስተያየት ሰጥቻለሁ።			
4	ስለድራማ አስተያየት ስለሆነ የድራማን መደወል ቃላት ተጠቅሟል።			
5	በዓረፍተነገሮች ሁሉም ያሉ የቃል ክፍሎችን መያዝ ስደቻለሁ።			
6	ከመረጃ ምንጮች ሐሳብን አቀናብራ በመዳፍ አቅርቤያለሁ።			
7	ስለዕለት ተዕለት የሕይወት ገጠመኝ ማስታወሻ መያዝ ችያለሁ።			

፪. ከዚህ በላይ በሰንጠረዥ የ (?) እና የ(X) ምልክት ያደረጋችሁባቸውን ነጥቦች በሚገባ እስክትረዱቸው ድረስ፣ የምዕራፉን ትምህርት ደጋግማችሁ ከልሱ።

፩. ተጨማሪ የንባብ መዳሕፍት

1. ግጥሞች

መንግሥቱ ለማ (1955) የግጥም ጉባኤ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

ሰይፉ መታፈሪያ (1981) ውስጠት። አዲስ አበባ፣ ቦሌ ማተሚያ ቤት።

በዕውቀቱ ስዩም (2001) ስብስብ ግጥሞች (ኗሪ አልባ ጎጆዎች፣ የሳት ዳር ሐሳቦች እና ሌሎች አዳዲስ ግጥሞች) አዲስ አበባ፣ ፋር-ኢስት ትሬዲንግ ኃላ.የተ.የግ.ማህበር።

አረጋሽ ሰይፉና ሌሎች (1990) እኛ፣ 170 ግጥሞች። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

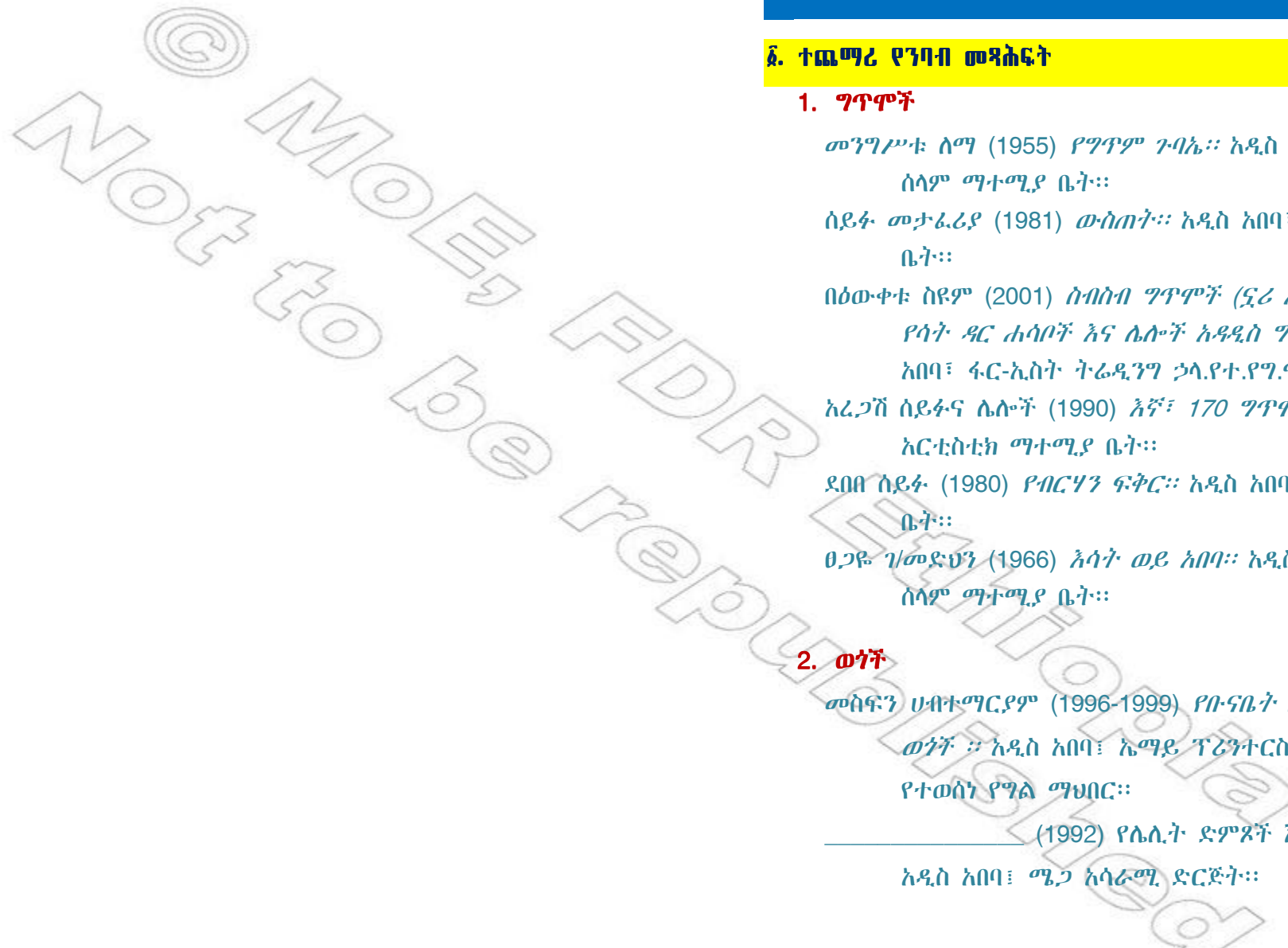
ደበበ ሰይፉ (1980) የብርሃን ፍቅር። አዲስ አበባ፣ ቦሌ ማተሚያ ቤት።

ፀጋዬ ገ/መድሀን (1966) እሳት ወይ አበባ። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

2. ወጎች

መስፍን ሀብተማርያም (1996-1999) የቡናቤት ስእሎችና ሌሎች ወጎች ። አዲስ አበባ፣ ኤማይ ፕሪንተርስ ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር።

(1992) የሌሊት ድምጾች እና ሌሎች ወጎች። አዲስ አበባ፣ ሜጋ አሳራሚ ድርጅት።

3. ተውኔቶች

መንግሥቱ ለማ (1961) ጠልፎ በኪሴ። አዲስ አበባ፣ ቼምቦር ማተሚያ ቤት።

_____ (1961) የተውኔት ጉባኤ። አዲስ አበባ፣ ተራመድ ማተሚያ ቤት።

ተስፋዬ ገሠሠ (1961) ዕቃው። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

ፀጋዬ ገብረመድህን (1958) የክርም ሰው። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

4. አጫጭር ልቦለዶች

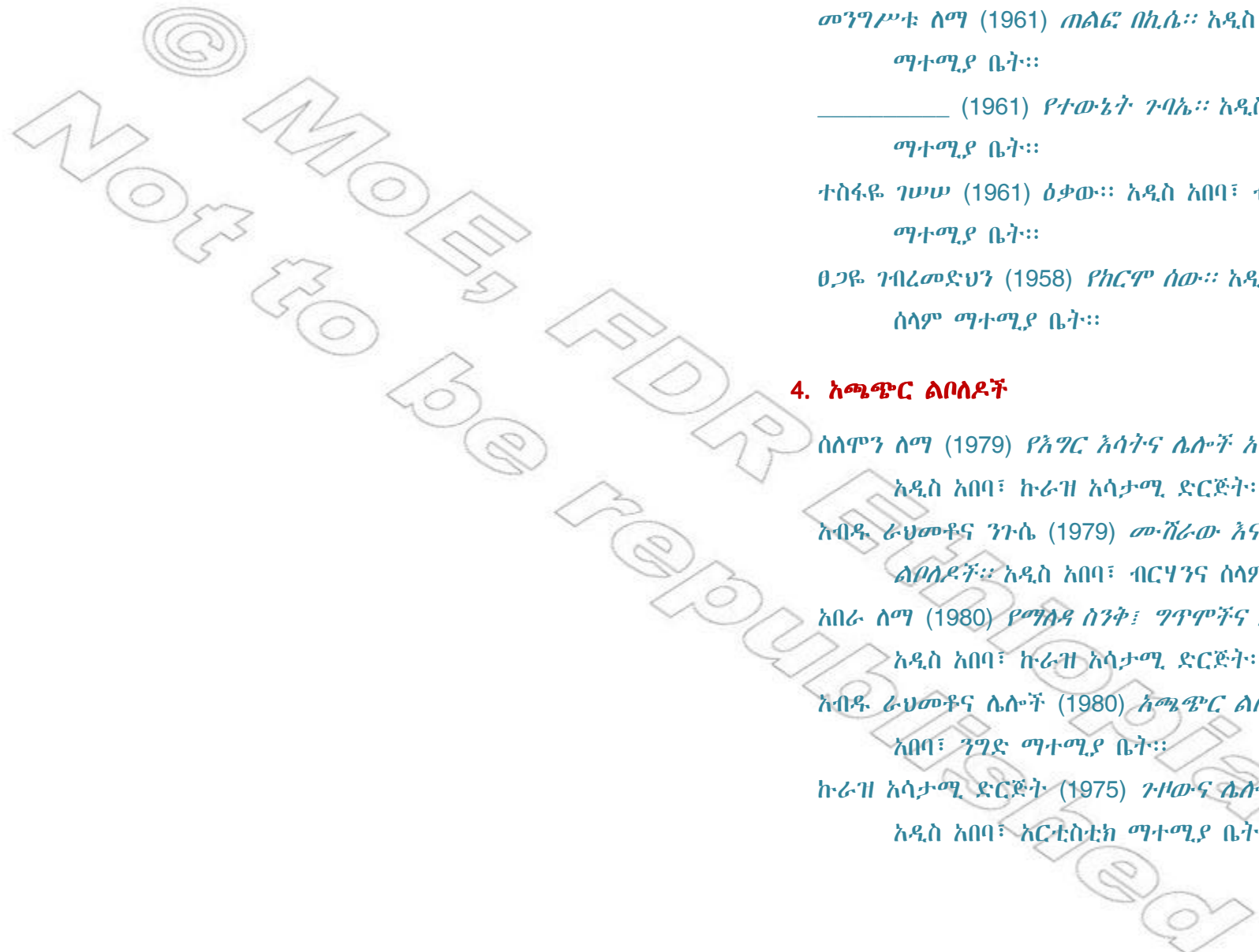
ሰለሞን ለማ (1979) የእግር እሳትና ሌሎች አጫጭር ታሪኮች። አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።

አብዱ ራህመቶና ንጉሴ (1979) ሙሽራው እና ሌሎች አጫጭር ልቦለዶች። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

አበራ ለማ (1980) የማለዳ ሰንቅ፣ ግጥሞችና አጫጭር ልቦለዶች። አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።

አብዱ ራህመቶና ሌሎች (1980) አጫጭር ልቦለዶች። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት (1975) ጉዞውና ሌሎችም ልቦለዶች። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

5. ረጃጅም ልቦለዶች

ሀዲስ ዓለማየሁ (1958) ፍቅር እስከ መቃብር። አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

_____ (1980) የልምዣት። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

በዓሉ ግርማ (1975) ሀዲስ። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

ኃይለመለኮት መዋዕል (1982) ጉንጉን። አዲስ አበባ፣ ቦሌ ማረሚያ ቤት።

አስፋው ዳምጤ (1980) አንድ ለአምስት። አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት።

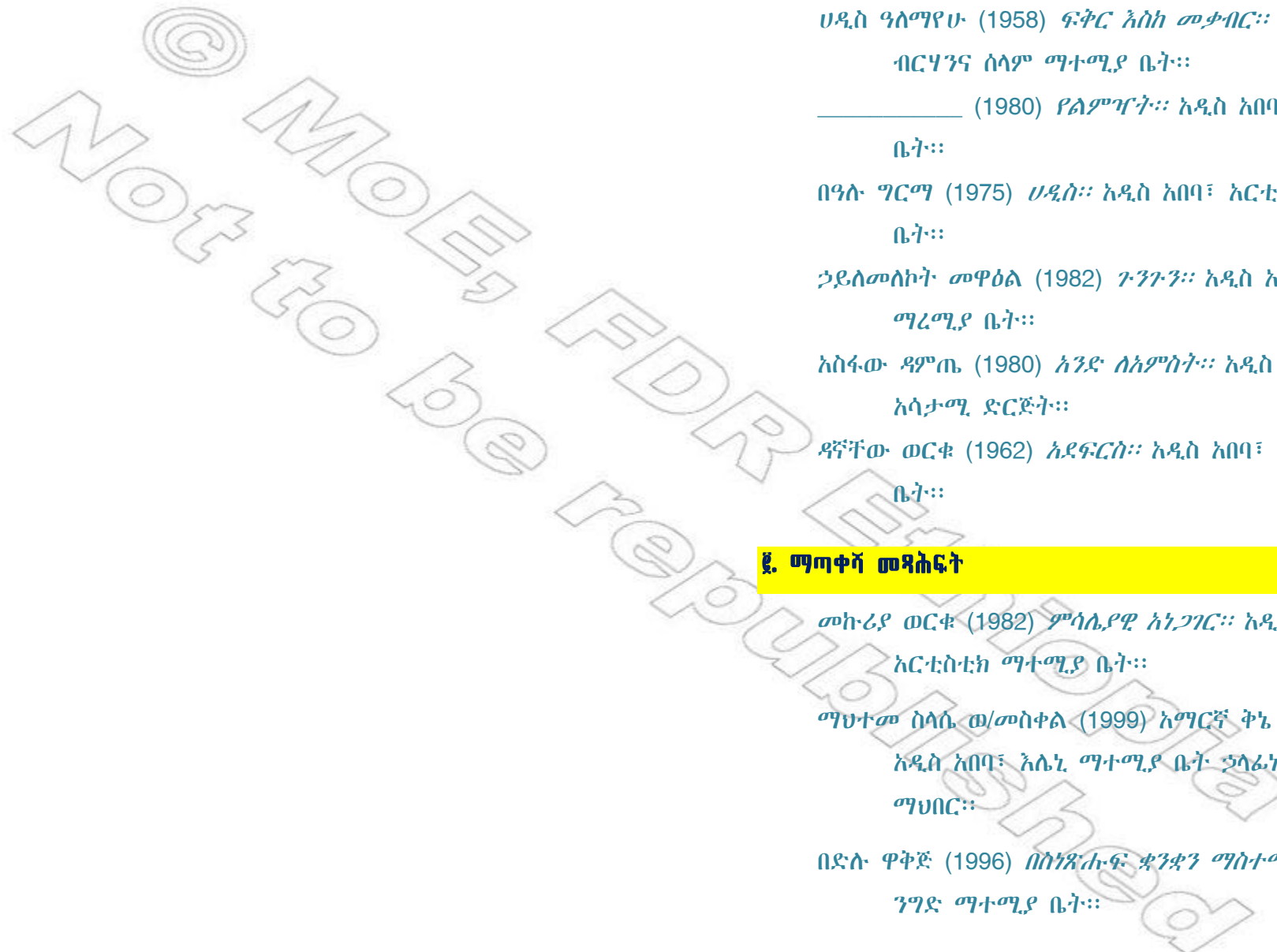
ዳኛቸው ወርቁ (1962) አደፍርስ። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

፪. ማጣቀሻ መዳከፍት

መኩሪያ ወርቁ (1982) ምሳሌያዊ አነጋገር። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

ማህተመ ስላሴ ወ/መስቀል (1999) አማርኛ ቅኔ ከነፍቻቸው። አዲስ አበባ፣ እሌኒ ማተሚያ ቤት ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር።

በድሉ ዋቅጅ (1996) በስነጽሑፍ ቋንቋን ማስተማር። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

ባዩ ይማም (2002) አጭርና ቀላል የአማርኛ ሰዎሰው። አዲስ አበባ፣ አልፋ አሳታሚዎች።

ብርሃኑ ገበየሁ (1999) የአማርኛ ስነግጥም። አዲስ አበባ፣ አልፋ አሳታሚዎች።

ተሰማ ሀ/ሚካኤል (1951) ከሳቴ ብርሃን ተሰማ የአማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

አለም እሸቱ (1992) መሰረታዊ የምርምርና የዘገባ አጻጻፍ። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

አማራ ማሞ (1968) የልብ-ወለድ ድርሰት አጻጻፍ። አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ መጻሕፍት ድርጅት።

_____ (1976) የቀለም ጠብታ፣ የኢልቦላድ አጻጻፍ። አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ መጻሕፍት ድርጅት።

አምሳሉ አክሊሉና ደምሴ ማናህሎት (1982) ጥሩ ያማርኛ ድርሰት እንዴት ያለ ነው? አዲስ አበባ፣ ከራዝ አሳታሚ ድርጅት።

አምሳሉ አክሊሉና ዳኛቸው ወርቁ (1979) የአማርኛ ፈሊጦች። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

ዘሪሁን አስፋው (1992) የስነጽሑፍ መሠረታዊያን። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት።

የሻው ተሰማ (1996) ልሳነ ብዕር ከመ ልሳነ ሰብዕ። አዲስ አበባ ብራና ማተሚያ ቤት።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል (1993) አማርኛ መዝገበ ቃላት። አዲስ አበባ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት።

ደረጃ ገብሬ (1996) ተግባራዊ የጽሕፈት ማስተማሪያ። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

© MOE, FDR
Not to be
reproduced

ደበበ ሰይፉ (1973) የቲያትር ጥበብ ከጸሐፊ ተውኔቱ አንጻር።

አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

ዳኛቸው ወርቁ (1988) የጽሑፍ ጥበብ መመሪያ። አዲስ አበባ፣

ሜጋ ህትመት ኢንተርፕራይዝ።

ጌታሁን አማራ (1989) ዘመናዊ የአማርኛ ሰዋሰው በቀላል

አቀራረብ። አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ቤት።

ፈቃደ አዘዘ (1991) የስነቃል መመሪያ። አዲስ አበባ፣ አልፋ

አሳታሚዎች።

ፋንታሁን እንግዳ (1992) የተውኔት አጻጻፍ ዘዴ። አዲስ አበባ፣

ብርሀንና ሰላም ማተሚያ ቤት።

© MOE, FDR Ethiopia
Not to be republished

፫. ቃላት ከነፍቻቸው

ቃላት	ፍቻቸው
ሀገረሰባዊ	ባህላዊ
ሁለንተና	ጠቅላላ አካል፣ ሁለመና
ሁነኛ	ቁም ነገረኛ፣ ታማኝ፣ ዓይነተኛ፣ ተስማሚ፣ ጠቃሚ
ሃሌታ	ምስጋና፣ የምስጋና መጀመሪያ
ሃመልማል	ልምላሜ፣ አረንጓዴነት
ለዛ	ወዝ፣ ውበት፣ የነገር ጣዕም
ለይስሙላ	ለወሬ፣ ለስም ያህል፣ በትንሹ
ሉአላዊ	ነጻ የሆነ፣ ምሉዕ ስልጣን ያለው (ሀገር፣ መንግሥት)
ልቀት	የግጭት መፍትሔ
ሎጋ	ቅርጹ ሰፊ ያለ፣ ረጅምና ጠንካራ የሆነ ጦር
ሎጤ	ሳይጠሩት ወይም ሳይፈልጉት ከተፍ የሚል፣ ቀላዋጭ
ሐራጅ	እንዲሸጥ የተወሰነ ንብረት በጨረታ ወይም ገበያ ላይ በተገኘው ዋጋ የሚሸጥበት መንገድ
ሐሴት	ደስታ
ሐዋላ	በባንክ ወይም በፖስታ ቤት አማካይነት ገንዘብ የሚላክበት መንገድ
መሳ	አቻ፣ እኩል
መሳፍንት	በቀድሞ ጊዜ ከንገሡ ጋር በዝምድና የተሳሰሩና በስልጣን ላይ የነበሩ የገዢ መደብ አባላት
ማዕረግ	ሹመት፣ ስልጣን፣ ደረጃ፣ ክብር
ምንዝር	አለቃ ያልሆነ፣ የበታች ሰራተኛ
ምግባረ ሰናይ	መልካም ሥራ

© MOE, FDIK
 Not to be rep...

© MOE, FDK
 Not to be republished

ምፀት	በቀጥታ የቀረበውን ወይም የተነገረውን ሀሳብ ትርጉም ተቃራኒ የሚያሳይ የንግግር ስልት፤ የዘይቤያዊ አነጋገር ዓይነት፤ ነገረ ግልባጭ
ሞረሽ	በጭለማ ወይም ባደጋ ጊዜ ራቅ ብሎ የሚገኝን ሰው ለመጥራት የሚያገለግል የስም ምትክ
ሞገደ	አወክ፤ እምቢተኛ ሆነ፤ አስቸገረ፤ አሻፈረኝ አለ
ሞገገ	ደረቀ፤ ከሳ፤ አጥንቱ ወጣ
ሚርት	መጥፎ ትንቢት፤ ምልኪ፤ መተት፤ ደንቃራ
ሠራዊት	የወታደራዊ ክፍል አባላት በሙሉ፤ ለአንድ አላማ የተሰባሰበ ብዙ ህዝብ
ረድኤት	በረከት፤ እርዳታ
ረጃት	ከአባት ከእናት የወረደ (የመጣ) ቅርስ
ረጠጠ	አመቀ፤ ተጫነ
ረፈረፈ	ጣለ፤ ለሸለሸ፤ አስተኛ፤ አጋደመ
ራሮት	አዘኔታ
ራእይ	በእንቅልፍ ወይም በተመስጦ ጊዜ የሚታይ ህሊናዊ ትርኢት፤ ህልም
ሰቀጠጠ	ዘገነነ
ሰታታ	ወጣ ገባ ያልሆነ፤ ለጥ ያለ፤ ዝርግ
ሰነበጠ	በጣ፤ ቆረጠ፤ ቀደደ፤ ሰነጠቀ
ሰገባ	አፎት፤ የሰይፍ ማህደር
ሸለገ	አሰበ፤ አሰላ፤ ለካ፤ ገመተ፤ መዘነ፤ መጠነ
ሸንገበት	የአገጭ ላይ ጢም
ሸፈጠ	ከዳ፤ ካደ፤ አበለ፤ ዋሽ
ቀመር	ቁጥር፤ ስሌት
ቀረርቶ	ሸለላ፤ የጦር፤ የጀግንነት መቀስቀሻ ዜማ
ቀየደ	አሰረ፤ ጠፈረ፤ ሰነከለ፤ መናገር ከለከለ፤
ቀደምት	የቀደሙት፤ የዱርዎቹ፤ የጥንቶቹ፤ የመጀመሪያዎቹ

© MOE, FDK
 Not to be republished

ቃንዛ ቃፊር	የደም ስርን የመጠዘጠዘ፣ የመንዘር ሕመም የጠላትን እንቅስቃሴ ለመሰለል የተመደበ የጥበቃ ንድ ወይም ወታደር
በለተተ በተሃ በ-ፍና ቦረቀ ቧልት ተራክቦ	አረጃ፣ ሽመገለገል ጌሾ ያልበዛበት ለጋ ጠጅ ጌሾ የሌለው ቀጭን ጠላ፣ ቡቅሬ ፈነጨ፣ ፈነጠዘ፣ ዘለለ ፊደል፣ ቀልድ፣ የዛ ፈዛዛ፣ ተረብ ግንኙነት፣ ሰጥቶ የመቀበል ተግባር፣ መስተጋብር
ተቀናቃኝ ተቆራቆሰ ተግሳጽ ተግባረ እድ	ባላንጣ፣ ተፎካካሪ ተጋጨ፣ ተጣላ፣ ጠብ ጦርነት ጀመረ፣ አጫሪ ቁጣ፣ ምክር እንደአናጢነት፣ ማካኒክነት፣ ወዘተ. ያለ የእጅ ሙያ
ተጠናወተ	ጥል ፈለገ፣ ባላጋራ ሆነ፣ ተተናኮለ፣ ተጣላ፣ አዘውትሮ በተደጋጋሚ አመመ
ተፋተተ ታከተ ቸልተኝነት ቸነፈር	እየቆረሰ ወይም እየገመሰ ተከፋፈለ ሰለቸ፣ ደከመ ግዴለሽነት፣ ምን ቸገረኝ ባይነት የተላላፊ በሽታ ዓይነት፣ ወረርሽኝ፣ ተስቦ፣ እልቂት፣ መቅሰፍት
ቻርኔላ ነሽጠው	ዚፕ በል በል አድርግ አድርግ የሚል ስሜት ተሰማው፣ ገፋፋው፣ አነሳሳው
ነውጥ ነፀብራቅ	ሁከት፣ ብጥብጥ፣ ሽብር፣ ርደት፣ ንቅናቄ ብልጭታ፣ አንድን ሁኔታ ወይም አስተሳሰብን የሚያመለክት ድርጊት ወይም ሀሳብ
አረበረበ	ውሃ ረጨ፣ አርከፈከፈ፣ ንግግር አበዛ፣ ለፈለፈ

© MOE, FDIK
 Not to be rep...

አረፈቀ	አቅም አጣ፣ ደከመ፣ ወደቀ፣ እቤት ዋለ
አርምሞ	ጸጥታ፣ ዝምታ
አተመ	በማተሚያ መሳሪያ ጻፈ፣ በማህተም ረገጠ ወይም ማህተም አደረገ
አንደበት	ለመናገር የሚያስችል የሰውነት ክፍል፣ ልሳን
አዘቦት	በዓል ያልሆነ ተራ የሥራ ቀን
አገና	በሻጭና በገዢ መካከል የሚደረግ ስምምነት፣ ውል
አግቦኛ	አሽሚጣጭ፣ አሽመረኛ
አጭልግ	አታላይ፣ ሌባ
ኢምንት	በጣም ትንሽ፣ ቅንጣት፣ ከቁጥር የማይገባ
እቅጩን	እርግጡን፣ እውነቱን
እክታም	ኮተታም፣ ቅራቅንቧም
እውን	እውነት፣ እርግጥ
እንባቀቅላ	ያልጠና፣ ለጋ (ልጅ፣ ቀንበጥ...)
ከወነ	አዘጋጀ፣ አሰናዳ፣ ፈጸመ፣ ጨረሰ
ክትት አለ	መዞር ተወ፣ ወዲያ ወዲህ ማለት ተወ፣ ተሰበሰበ
ክፍለ ዘመን	የአንድ መቶ ዓመት ጊዜ
ወረግቡ	ልትወልድ የደረሰች፣ ዘጠነኛ ወሯን የያዘች (ሴት)
ውርጭ	በበጋ ወራት በአየር ቅዝቃዜ የተነሳ ሌሊቱን መሬት ላይ ወይም ሳር ላይ ተጋግሮ የሚገኝ ርጥበት
ዐቃቤ ስራይ	የባህል መድኃኒት አዋቂ
ዚቀኛ	ተረበኛ፣ ተረብ አዋቂ
ዛበረ	ለፋ፣ ባክን፣ ቃገ፣ ለፈለፈ
ዝሃ	ድር
ዝማም	ያማረ፣ የተዋበ፣ የተወለወለ

© MOE, FDK
 Not to be rep...

ዘማ	ለስላሳ፣ ያማረ (ለፀጉር)
የክት	የዘወትር ያልሆነ
ይሙት በቃ	የሞት ፍርድ፣ የሞት ቅጣት
ይፋ	ገሀድ፣ ግልጽ
ደረመን	እከክ፣ ፎክት
ደርግ	ኮሚቴ
ድድር	ጥጥር፣ ጠንካራ
ጀሌ	የጦር መሳሪያ ያልያዘ ዘማች፣ ተራ ህዝብ፣ መሪ ያልሆነ፣ ተከታይ
ጀማ	ለአንድ የተወሰነ ጉዳይ የተሰበሰቡ ሰዎች፣ ጉባኤ
ጀጊ	የእያንዳንዱን ሰው ስራ በየተራው ቡድን እየሆኑ ለማከናወን በስምምነት የሚፈጠር ጊዜያዊ የስራ ህብረት፣ ደቦ፣ ወበራ ያለእድሜው ሰውነቱ የገዘፈ፣ ያለእድሜው ያረጀ የሚመስል
ገርጃፋ	የተነከረ ባቂላ፣ አተር፣... መብቀል ሲጀምር እርጋታ፣ ዝግታ
ጎነቆለ	በመጠኑ፣ በከፊል፣ በትንሹ
ጥሞና	የአንድ ነገር ወይም ጉዳይ ፍሬ ሀሳብ
ጨረፍታ	ብርሃን ወይም የብርሃን ፍንጣቂ
ጭብጥ	ጨለማ፣ ጥቁረት
ፀዳል	የአበባ ወቅት
ጽልመት	ቆረሰ፣ ገመሰ
ጽጌ	ወደቀ፣ ተደፋ፣ ሞተ
ፈተተ	ተወው፣ የራስህ ጉዳይ፣ እንደፈለግህ
ፈገመ	ከፍ ያለ ቦታ ላይ ወጥቶ ቁጢጥ አለ፣ ቁጭ አለ፣ ቁብ አለ
ፈግጠው	
ፊጥ አለ	
ፋኖ	ሳይታዘዝ በፈቃዱ የሚዘምት፣ ወዶ ዘማች

አባሪዎች

ፍርኩታ	የተባረባረ ዋሻ፣ ጎራ
ፎጠና	ወጣት፣ ሶታ፣ ኮበሌ
ፖሊሲ	በመንግስት፣ በፖለቲካ ፓርቲ ወይም በኩባንያ የሚዘጋጅ የተግባር መመሪያ

© MOE, FDK
 Not to be republished

፩. ፈላጊዎች አነጋገሮች ከነፍቻቸው

ፈላጊዎች አነጋገሮች	ፍቻቸው
ሀይ በል አለ	ጀመረ፣ ተነሳ፣
ሆዱን ሰጠ	ሀሳቡን አካፈለ፣ ሀሳቡን ተናገረ
ሆድና ጀርባ	ፈጽሞ አለመግባባት፣ መቃቃር
ልቅም ያለች	እጅግ ባለሙያ የሆነች/ቆንጆ
ልብ ወረደው	ሰውነቱ ዛለ
መከራውን በላ	ተጎሳቆለ፣ ተሰቃየ
ምርግ	ዝምተኛ ሰው
ምድር ዋጠው	ጨርሶ ጠፋ
ረጋ ሰራሽ	መናኛ ሥራ፣ ጥራት የሌለው
ሬሳ ሆነ	ዛለ፣ ቀጠነ፣ ኮሰመነ
ሰመር ገባ	ተያዘ፣ ተሸነፈ
ሰምና ፈትል	ፍጹም ሀብረት፣ ፍጹም ስምምነት
ስሙን መነዘሩት	ስሙን በሀሜት አጠፋት፣ አለስሙ ስም ሰጡት
ሸክሙ ወረደለት	ሀሳቡ ተቃለለ፣ ከማሰብ አፎይ አለ
ቃል አሰረ	ተፈጣጠመ፣ ቀለበት አደረገ፣ ቃል ኪዳን ገባ
ቅጠ ቢስ	የማያምር
ቆርጦ ቀጥል	ቀጣፊ፣ ውሸታም፣ አስመሳይ፣ አባይ

© MOE, FDIK
 Not to be rep...

በሆነ ባልሆነ	በሚረባ በማይረባው፣ በትልቁ በትንሹ፣ በየምክንያቱ
ቢከፍቱት ተልባ	ቁም ነገር የሌለው፣ ከውጪ ሲታይ ደህና የሚመስል ግን ውስጡ መናኛና የማይረባ ሆኖ የተገኘ
ብስል ከጥሬ ተው ባይ ተጫጫነው ትኩረት ሰጠ ቸባቸባው ነበር ቤት አይሰራም ነውር ጌጡ ዐይን በላው ኩፍ አለ ክፉ ባለዳ ወለባ ሰኪ ዋንጫ ልቅለቃ ዐይኑ ቀላ ዐይነ ልም ዐይን በላው	ጥሩና መጥፎ መካሪ ህመሙ በረታበት ተኩራራ በርካሽ ሸጠው ባለፈ ታሪክ መኩራራት አይጠቅምም ልክስክስ፣ ይሉኝ አይል ሞተ አኮረፈ፣ አዘነ፣ ተቀየመ ተበድሮ የማይመልስ እዩኝ እዩኝ ባይ፣ ልታይ ልታይ ባይ የአንገት እስክስታ፣ ተመቀኝ ተንኮለኛ ቡዳ በላው፣ እንደተጠበቀው ሳይሆን ቀረ፣ ተበላሽ
ዝንፍ አለ የለበጣ አነጋገር የቀለም ቀንድ የወሬ ወሬ ይዞህ ይሂድ ደረቷን ጣለች ደዌ ነፍስ ዱር ቤቴ	ከመጠን አለፈ፣ ትርፍ ነገር ተናገረ የሽንገላ አነጋገር፣ ሊቅ፣ አዋቂ፣ ተመራማሪ የስሚ ስሚ፣ ጭምጭምታ ለሞት ይዳርግህ፣ ይግደልህ ክፉኛ አዘነች ኃጢአት ሽፍታ፣ አመጸኛ

ጆሮ ስጠኝ	ስማኝ፣ አዳምጠኝ
ገልብጣ ለብሳለች	አዝናለች
ገንዘቡን አቃጠለ	ባልባሌ ነገር ገንዘቡን አጠፋ፣ ላልረባ ነገር አዋለው
ጉዳዩን ተኮሰ	አከናወነ፣ ፈጸመ
ግብረ ጠል	ግብር ያልተገበረበትና ለሌላ ሰው ሊሰጥ የሚችል መሬት
ጥርቅም አለ	ዝም አለ፣ ድንገት ሞተ
ጨርቅ ለባሽ	መናጢ ድሃ
ፊቱን ያዘ	አፈረ

፩. የአማርኛ ቀጥሮች

፩---1	፲፩---11	፲---10	፻፲፭---115	፴፫---3000
፪---2	፲፪---12	፳---20	፻፳---120	፵፫---4000
፫---3	፲፫---13	፴---30	፪፻---200	፶፫---5000
፬---4	፲፬---14	፵---40	፫፻---300	፸፫---8000
፭---5	፲፭---15	፶---50	፬፻---500	፻፫---10000
፮---6	፲፮---16	፷---60	፯፻---700	፳፻፫---20000
፯---7	፲፯---17	፸---70	፲፻---1000	፴፻፫---90000
፰---8	፲፰---18	፹---80	፲፱፻፲፯---1990	፲፻፫---100000
፱---9	፲፱---19	፺---90	፳፻---2000	፳፻፫---200000
፲---10	፳---20	፻---100	፳፭፻---2500	፻፻፫---1000000